

A multévi leipzig-i könyvművészeti kiállítás az 1914-ben szerencsétlenül félbeszakadt BUGRA óta elmúlt időszak művészi fejlődéséről adott számot. Nagyságát eléggé jellemzi, hogy a külföld bevonásával több mint 1100 könyvművész vett részt benne mintegy húszezer kötettel. A magyar könyveknek is szép sikerük volt. A kiállított külföldi könyvek jó része ma már szélsőségesen új utakon jár és reformtörekvéseik alapján ingatják meg a művészi könyvek évszázadokon át kikristályosodott fogalmát. — Igen érdekesek a folyóirat külföldi bibliofil jelentései és könyvszemlerovatai is.

DR. NYIREŐ ISTVÁN.

Archiv für Buchgewerbe. 1827. Jahrg. 64. F. HELLWAG: *Lucian Zabel*. A rendkívül finomrajzú német könyvművész illusztrációinak, kötésterveinek, plakátjainak méltatása. — E. RATH: *Die Entwicklung der Kuferstichillustration im sechzehnten Jahrhundert*. A rézmetszettel illusztrált könyvek 1550 után kezdenek divatba jönni és rövid fejlődés után különösen PLANTIN műhelyében emelkednek kétségtelen művészi magaslatra. — J. ZEITLER: *Hans Möhring*. A modern úton járó, de nem szélsőséges irányú német művész újabb munkáiról. — F. SACK: *Wesenliches von Setzmaschinen-gebiet*. A Linotype újabb tökéletesítéséről, valamint a *Typar* és a többi újabb típusokról. — W. TEUPSER: *Karl Stratil*. A kiváló könyvművész erőteljes fametszetei igen sokat ígérők. — *Sonderheft anlässlich des fünfzigjährigen Bestehens der Typographischen Gesellschaft zu Leipzig*. A híres nyomdászegyesület ötvenéves története. Az ünnepi cikkek során A. GIESECKE a régi nyomdászelnvezéseket magyarázza, E. WETZIG a betűművészet ötvenéves történetét, E. RAUSCHENBACH a címszedés, R. ENGEL-HARDT a keretezés izlésváltozásait ismertetik, W. HELLWIG a nyomdászok idegen nyelvtudásának tulajdonít nagy fontosságot, O. KRÜGER az offsetnyomásról és jövőjéről, O. SAUBERLICH a papiros normalizálásáról és H. SCHWARZ a könyv-ipari gyűjteményekről írtak. G. LEIDINGER: *Ein Sammt-Teigdruck des Fünfzehnten Jahrhunderts*. A rövidéletű korai nyomástechnika egy érdekes maradványáról. — O. LERCHE: *Gerd Schniewind*. A fametszőtechnikában különösen gyakorlott művész valósággal rajongója az ipartelepek ábrázolásának. Exlibrisei is igen szépek. — *Das Buchgewerbe und die neue Zeit* címmel a negyedik füzet F. M. HUEBNER tanulmányát hozza a könyvpar szellemi alapjairól, G. MENZ a gazdasági, W. TEUPSER pedig a művészi alapokról adnak összefoglalót. C. BLECHER a modern nyomdatechnikát, H. WIEYNCK az újabb szedéstörekvéseket ismerteti. — A következő különszámban *Sonderheft Stuttgart* címmel a stuttgarti nyomdaiparról, könyvkötésről, fametszőművészetéről, könyvkiadóintézményekről, grafikai szakoktatásról, újabb grafikai törekvésekről, valamint a stuttgarti Landesbibliothekről olvashatunk a műmellékletek valóságos grafikai anthológiájával bővített ismertetéssorozatot. — W. FRELS: *Die Ausgaben des deutschen Klassikerverlags 1867—1926*. Egyike a legérdekesebb könyvtörténeti szempontoknak a klasszikusok időről-időre megismétlődő könyvsorozatain a könyvművészet fejlődését tanulmányozni. A különféle vagyoni helyzetekhez alkalmazkodó kiadások egymással összehasonlítva sok mindent árulnak el. Szerző tanulmányát képekkel is jól illusztrálta. — E. WEISS: *Rückblick auf die Jahresschau Deutscher Arbeit «Das Papier» zu Dresden*. A mult évben rendezett nagy dresdeni szakkiállítás még a szakembereknek is meglepő módon csoportosította a modern technika óriási arányú papirosfeldol-

gozását, illetve papírszükségletét. — H. de BOOR: *Schwedische Buchkunst der Gegenwart*. A sokatigéző svéd művészet már régóta kiváló szerepet tölt be a modern könyvtermelésben. — Az évfolyam utolsó füzet az 1827 évi leipzigzi *Internationale Buchkunst-Ausstellung* eredményeiről szól. H. STEINER a nagysikerű kiállítás célját ismerteti, W. SCHINGNITZ a könyv-filozófiájáról, C. GLASER a könyv-esztétikájáról írnak. Az utóbbi a kiállítás német részét ismertetve. F. M. HUEBNER a románnyelvű országok, A. LUTHER a magyarok és szlávok, H. de BOOR az északi államok, J. RODENBERG az angolok és északamerikaiak mai könyvművészetét foglalják össze kiállított könyveik alapján. J. ZEITLER pedig a könyvkötésművészetéről ad általános képet. — Két hatalmas kötetet tesz ki a folyóirat mult évi folyam a és a felsorolt általánosabb érdekű közlemények mellett igen sok technikai cikket is hoz — többnyire összefoglaló módon — a betűtechnika újabb fejlődéséről, a nyomó-, szedőgépekről, festék és papírgyártásról, reprodukív-technikákról és egyéb kérdésekről, valamint a grafikai szakirodalomról.

DR. NYIREŐ ISTVÁN.

Bulletin du bibliophile et du bibliothécaire. VII. Új évfolyam, 1928. január—október. Ennek az igen becses francia folyóiratnak minden számában a vezető cikket (Krónika) a folyóirat szerkesztője, VANDÉREM Fernand írta. Cikkeinek túlnyomó száma az «elhanyagolt» francia könyvek valamelyikével foglalkozik. Cikkeiben nemcsak a könyvész, hanem az irodalomismerő is megnyilatkozik. A folyóirat minden cikkét, úgy mondhatjuk, tanítói szándék vezeti. Az a célja, hogy a könyvbarát bizonyos művek gyűjtésének miértje és mikéntje felől tiszta képet nyerjen. Nem egyszer — s ez jó példaadás — viták folynak le szemünk előtt. Például: HUGO Viktor *Napoléon le Petitjének* «igazi» első kiadásáról ír a szerkesztő; MICHAUX F. ezzel szemben más nézetet vall s igazolásul érveket sorakoztat fel, mire ellenérvek jönnek válszul, sőt levelek formájában az olvasók is hozzászólnak a kérdéshez, anélkül azonban, hogy a szenvedély vagy a csúfolódás hangja belevegyülne a vitába. A francia bibliofileket rendkívül élénken foglalkoztatja az «igazi első kiadások» kérdése. Arról van szó ugyanis, hogy miután élelmes belga, sőt hollandus kiadók is francia műveket korább adtak ki, mint a franciák, melyik kiadást kell autentikus első kiadásnak elfogadni? E kérdésnek eldöntése élénken foglalkoztatja nemcsak az amatőrt, hanem a könyvkereskedőt és antikváriust is, mert ez készletük átértékelését hozza magával, közelebről nyereséget, illetve veszteséget jelent részükre.

A mi könyvkedvelésünk aligha foglalkozik számottevően a francia könyvvel s így céltalan részletesen kitérnünk a francia könyvbarátokat érdeklő kérdésekre. Csak utalunk arra, hogy egy-egy bibliografiai kérdést rendkívül részletesen dolgoznak fel s közlik a megállapításaik eredményét, a bibliografiát. Egy példát a sok közül: Henri DUCUP DE SAINT-PAUL a *Liaisons dangereuses* kiadásainak igen részletes feldolgozását nyújtja e címen: *Essai bibliographique sur les deux véritables éditions originales des „Liaisons dangereuses“ de Choderlos de Laclos et sur d'autres éditions françaises intéressantes de ce roman.* (Megjegyzendő, hogy e tanulmány még 1927-ben kezdődött és 1928-ban három folytatást vett igénybe.) Irigylésre méltó kiadványgazdagság jellemzi a francia termelést, amely lehetővé teszi, hogy egy havonta megjelenő folyóirat állandóan a könyvvel s úgyszólván